

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XV. An duos Christos finxerit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A Trahi quoque illud potest in calumniam quod habet Origenes in Apologia Pamphili: Sed & circumfisionis ejus ratio nobis quidem non generabit majorem angustiam, dicentibus cum consequenter humano corpore & circumfisionem esse, & preputium ejus terre mandatum fortassis usque ad tempus; aut si aliter est, in alia disputatione requiretur. Hac tamen ejus circumfisionis satis conangustabit eos qui ex diverso sunt; (idest, ἐπεὶ οὐδὲν ἔστιν, qua notione eadem locutio alibi usurpatur:) spiritale enim corpus quomodo poterat circumfisioni ferro terreno? Propter quod non erubuerunt quidam ex ipsis de preputio circumfisionis ejus etiam libros edere, quibus ostendere conarentur quod in substantiam cesserit spiritalem. Non minus autem angustabuntur etiam illi qui animale corpus dicunt esse corpus Christi. Ergo animale corpus Christo abjudicatur; sed & humanum, humanum siquidem corpus animale juxta Apostolum I. Cor. 15. 44, & seq. Verum res aliter putanda est. Valentinianos siquidem perstringit, qui cum triplex hominum genus esse fecerent, πρῶτον πνευματικόν, ἕνδον ψυχικόν, & τῶν γῆινῶν qui & εὐλαϊοί, & σαρκῶτες & γῆνοι ab illis dicebantur, & priora duo salutem aternam assequi posse, posterius neutiquam; Christum non πνευματικόν solum, sed ψυχικόν etiam naturam assumisse definebant. Testem damus Irenaeum apud Epiphanium: Epiph. Her. 11. c. 20.

B Quoniam libertate arbitrii pollet, ut id seruari. Quibus enim salutem comparaturus esset, eorum primitias assumisse dicunt; ab Achanoth quidem spiritale, ab Opifice vero animale Christum induisse: propter administrationem autem suam circumpositum ei fuisse corpus animali natura praeditum, ineffabili vero arte constructum, ut videri, tangi, & pati posset. Nihil autem materia constans illum suscepisse dicunt; materiam quippe salutis neutiquam esse capaceam.

XIII. Ac cogitanti mihi unde hanc de se violatae humanitatis Christi, eique falsi affidi corporis suspicionem commoverit Origenes, locum unum praeter superiores duos reperio, unde haec potuit oriri criminatio. Is habetur Tract. 35. in Math. Venit ergo traditio talis ad nos de eo, quoniam non solum duae formae in eo fuerunt; una quidem secundum quam omnes cum videbant; altera autem secundum quam transfiguratus est coram Discipulis suis in monte, quando & resplenduit facies ejus tanquam Sol, sed etiam unicuique apparebat, secundum quod fuerat dignus. Et cum fuisset ipse, quasi non ipse omnibus videbatur. Et paulo post: Et non mihi videtur incredibilis esse traditio haec, siue corporaliter propter ipsum Iesum, ut alio & alio modo videretur hominibus; siue propter ipsam Verbi naturam, quod non similiter cunctis apparet. Si autem hoc ita se habet, possibile est solutionem ejus invenire quod queritur. Quoniam etsi frequenter cum viderunt turbae venientes cum Iuda, nihilominus opus habebant propter transformationes ejus qui cum estenderet eis, habens notitiam eius familiaritatem per multam commorationem cum eo, ut intelligeret transformationes ejus secundum quas suis apparere solebat. Hoc idem significatur etiam per Iohannem Evangelistam, ubi sciens Iesus quae superventura erant ei, procedens foras dixit: Quem queritis? At illi dixerunt, Iesum Nazarenum. Et dixit eis: Ego sum; & abierunt, & ceciderunt retrorsum. Vides quia non cum cognoscebant, cum frequenter vidissent, propter transformationes ipsius. Haec repetere necessum habuimus, ne quid de sententia Origenis deciperetur. Qui ergo frequentem formarum mutationem Christi corpori assignasse Origenem intellexerant, adeo ut aliud aliudque singulis appareret; proclive ijs fuit existimare mutuatitium illud, & ascititia constatum substantia, non proprium, nec nostri simile, eundem credidisse. Si quem autem offendit commentum illud, varias Christum induisse formas, & sese pro libitu versipellem fecisse; notet ille propositum fuisse hoc ab Origene, tanquam ab alijs sibi traditum, non velut à se confictum; ut rem minime incredibilem, non quasi compertam; dubitando, non asserendo.

XIV. Inter novem criminationes quas Origeni impingi solitas refutat Pamphilus in Apologia, tertia illa est, quod dicunt cum secundum Ariaman vel Paulum Samosatenum, primum hominem, idest non etiam Deum dicere Christum Filium Dei. Nicephorus quidem libr. 17. cap. 27. de Christo dixisse Origenem tradit, ὅτι ψυχὸς ἀθεοῦ ἐστὶν Cyriacus quoque, apud Symeonem Metaphrastem vita ejus scriptorem, Origenistas Palaestinam sexto saeculo infidentes dixisse affirmat Christum non esse unum ex Trinitate. Hanc criminationem alijs superius à se commemoratis valde contrariam esse dicit Pamphilus, sed multo magis etiam quarta repugnat, quam in proxime precedentibus examini nostro subjecimus; unde alterutrius falsitas manifeste elucet; sed clarius etiam tertia illa convellitur ex sexcentis Origenis adversus Ebionem, vel traditam ab Ebione doctrinam argumentis. Quae si quis colligere velit universa, otium suum in re notissima demonstranda disperdet. Satis ille erit, quem è primo Origenis De principijs libro Pamphilus adducit.

XV. Proxime commemoratas calumnias haec excipit in laudata toties Apologia: *Quin-*

ta illa criminatio est, qua asserunt cum duos Christos predicare. Fuit ea vox improbi primum Marcionis, alterum Christum Tiberianis ortum temporibus agnoscentis; futurum alterum, in Iudaici status restitutionem destinatum censentis, uti commemorat Tertullianus lib. 4. contr. Marcion. cap. 6. Nihil autem huic consentaneum vel simile fuisse Origeni obiectum liquet ex Pamphili responsione. At deinde Nestorius cum duplici Christum persona constare profiteretur, duos Christos induxisse, ipso licet reclamante, dictus à Patribus & creditus est. Nec satis extat parne aliquid vel diversum Adamantio affidum sit. Hanc certe qualemcumque criminationem, cum superioribus pugnantem, tribus Origenis ipsius testimonii infrigit Pamphilus. In congerendis ex magna copia pluribus, quæ unicuique obvia sunt, frustra labor impenderetur à nobis; cum præsertim in Origenianis quæ supersunt lucubrationibus, ne vel minimum quidem erroris hujus vestigium reperisse meminim.

XVI. Carena in Psalmos à Balthafare Corderio edita, ad versum 3. Psalmi 42. exhibet verba hæc ex Origene: ἵσθησιν αἰχμητὰ μέγαν ἰσχυρὸν ἔχον τὸ θῆος ἐκδηλοῦν. Habemus Pontificem magnam Iesum, qui indutus est Filio Dei. Quæ locutio sane male sonat, & eam hæresim sapit, quam deinde propugnauit Nestorius. Nam si Verbi diuinitas humanitati Christi circumposita, & humanitas diuinitate induta intelligitur, ut ex voce ἐκδηλοῦν intelligi debeat: impellitur utique ex eo animus ad fingendam sibi ἕξιν duntaxat quamdam, & ἕξιν utriusque naturæ convenientiam; qui fuit Nestorij error. At si Verbi diuinitatem dicas assumpsisse & induisse humanitatem Christi, significabitur hypostatica ἕξιν. Quæ ergo hic ad defensionem Origenis præscriptione utemur? communi illa scilicet, & quæ hoc opere sæpe nobis usurpanda est; cum res hæc ætate nondum fuissent dissertationibus illustrata & excussa, in lubrico versatum Originem lapsus veniam mereri. Ac de Catenam unde fragmentum hoc petatum est, aliisque generis ejus collectiones pene omnes leuis admodum esse fidei, ut alio loco demonstramus.

XVII. Progrediamur ad aliud Origenis pensitandum dogma, quod Tract. 27. in Matth. continetur: ὅτι δὴ αὐτὸν οὐκ ἔδειξεν ἡ φύσις αὐτοῦ, ἀλλὰ ἡθελοῦς ἑαυτὸν ἐκείνην ἔλαβεν. Quodam autem de publicis quidem & manifestis capitalis non dissentient; ut puta de uno Deo, qui Legem & Evangelium dedit; aut de Christo Iesu primogenito uniuersæ creaturæ, qui in fine sæculi secundum prædicationes Prophetarum uenit in mundum, & suscepit in se ueram humanam carnem naturam, ut etiam natiuitatem subiret ex Virgine, & mortem crucis suscepit, & surrexit à mortuis, & deificauit quam suscepit humanam naturam. Quo sensu deificatam à Christo naturam humanam dixerit, dubitari potest: nam si uocem illam, deificare, ita accipiamus quasi Verbum in naturam humanam conuersum, & naturam proinde corpoream in Deum esse mutatam, ejusdemque esse ac Verbum substantiæ uoluerit Origenes, manifestus erit utique capitalis illius erroris, quem Apollinaris in Ecclesiam inuexit; vel hujus erit potius flagitij reus, quod in se Eutychanorum secta quædam concepit, dum humanam Christi naturam in diuinam post mortem ejus & resurrectionem transisse decerneret. At si humanam Christi naturam exuta post mortem infirmitate diuinam quamdam suscepisse qualitatem modo significauit, equid inuidiam illi vel movebimus, vel moveri hoc nomine patiemur? Atque eo propius spectant uerba Origenis. Verisimile sane est ueterem Origeniani in Matthæi Commentarij Interpretem uocem hanc, deificauit, qua utitur, è Græco, ἰθεωοῦσε, uel, ἰθεοποίησε, reddidisse. Atqui humanam naturam in Christo statim post conceptum θεωοῦσε, & ἰθεοποίησε, complures Ecclesiæ Patres pronuntiarunt. Gregorius Nyssenus in Iambicis:

ἔπερ τὸ θεωοῦσε, ἔ θεοποίησε, εἰς θεός

Ita quod deificauit, & quod deificatum est, unus est Deus.

Chrysostronus Homilia 2. de Ascensione, in qua Christum dicit θεός ἡμεῖς ἰδόντες, καὶ ἡμεῖς εὐσυν ἀναλαβόντες. ἔ θεοοῦσε. Venisse ad nos, & nostram naturam assumpsisse ac deificasse. Iohannes quoque Damascenus libr. 3. De fid. orthod. cap. 12. σεβόμενος τὸν λόγον θεωοῦναι αἰθερώπορον in Christo, & Christi jam resurgentis θεοποίησθαι carnem dixit. Atque illud est quod sibi uult Augustinus libr. contra Sermon. Arianorum cap. 8. cum ait: Ergo & ista humanitas illius diuinitatis nomen accepit. Huic ipsi igitur naturæ, quæ θεωοῦσε, & θεοποίησε, simul ut eam assumpsit, & in terris uersatus est Christus, dicta est, aptius etiam uoces ista conueniunt, postquam mortem crucis suscepit, & surrexit à mortuis. Nam per mortem mortalium corporum imbecillitatem deposuit ipsius corpus, & uirtutem quamdam diuinam suscepit. Hanc Origeniani loci, quam damus, expositionem confirmat ipsius Origenis ad Celsi cauillationes responsio: ἢ ἡ φύσις, inquit, αὐτοῦ σώμα, καὶ τὸ αἰθερώπορον ἐν αὐτῷ ἄνθρωπος, τὴν αὐτῶν ἐπέσει ἢ μόνον κοινῶς, ἀλλὰ ἔ ἑκάστῳ, ἔ ἀνακεχώσθη, τὴν μεγίστην φανερὰ σεσεχειλησέναι, καὶ ἔ ἐκείνην θεωοῦσε κοινῶς εἰς θεόν μεταβεβηκέναι. Tum Christi corpus cum materia confert, omnium per se qualitatum experte, eas uero recipiente, quascumque ei Opifex rerum indere uoluerit:

Orig. libr. 3. contra Cels.